

REMISSVAR

2020-04-10

Finansdepartementet Dnr: Fi2020/00389/S1
Skatte- och tullavdelningen
Enheten för inkomstskatt och socialavgifter

SOU 2020:5 Rut-utredningens delbetänkande "Fler rut-tjänster och höjt tak för rutavdraget"

Småföretagarnas Riksförbund har tagit del av delbetänkandet Fler rut-tjänster och höjt tak för rutavdraget och lämnar här förbundets synpunkter på presenterat förslag.

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå

- Hur rutavdraget kan utökas med vissa angivna tjänster
- En höjning av taket för rutavdraget till 75 000 kr
- En särskild ordning för rutavdrag för äldre personer

I delbetänkandet utreds de två första punkterna och frågan om särskild ordning för rutavdrag för äldre redovisas i slutbetänkandet den 1 september 2020.

Utredningen föreslår att taket för rutavdraget ska höjas till 75 000 kr per person och beskattningsår medan rotavdragets tak på 50 000 kr ska lämnas oförändrat. Utredningen föreslår även att rutavdraget ökas med fyra tjänster:

- Tvätt vid tvättinrättning, inklusive transport av tvätten
- Möblering av bostad, inklusive montering av nya möbler
- Transport av bohag till andrahandsbutiker, loppmarknader, och liknande där bohaget kan komma till återanvändning samt till magasinering
- Enklare tillsyn av bostad, t ex ett fritidshus

Syftet med rutavdraget är enligt utredningen att omvandla obetalt hushållsarbete till marknadsarbete och därigenom öka arbetsutbudet bland köparna av tjänsterna. Förväntning att skapa fler arbetstillfällen för personer med svag anknytning till arbetsmarknaden och därmed öka sysselsättning i ekonomin på lång sikt. Ökad sysselsättning anses även leda till fler arbetade timmar och därmed en högre BNP. Därutöver anses dessa tjänster omvandla svart arbete till vitt.

Småföretagarnas Riksförbund ser förslaget om utökade rut-tjänster som lovvärt i dess ambition att skapa en marknad för det som idag är oavlönat arbete i och i anslutning till hemmet. Utredningen pekar på möjlighet att skapa fler arbetstillfällen. Men för att kunna skapa fler arbetstillfällen förutsätter detta fler företagsamma individer som vill driva företag, ta riskerna och bli företagare. I utredningens kapitel 13.6 Effekter för företag står det, *Den ökade efterfrågan bedöms även leda till att nya, främst mindre företag etableras.* I utredningen förs det inget resonemang kring de förutsättningar som krävs för att en företagsam person ska etablera ett företag baserad på en statligt subventionerad arbetsmarknadsåtgärd. Det krävs innan start att affärsidén är långsiktigt hållbar, kan vara lönsam över sikt samt att det finns en tillräckligt stor marknad där företagaren kan tillgodose marknadens behov. Utifrån utredningens förda resonemang redovisas antagande om att, inom exempelvis området tvätt, kvinnor med utländsk bakgrund utgör den potentiella grupp som ska etablera sig som företagare. För att nyetablera sig som företagare inom denna sektor behövs startkapital för att kunna teckna lokalavtal, inköp av maskiner, kassasystem, redovisningssystem, försäkringar, bolagsregistrering etc. Du behöver även säkerställa att lokalerna är ändamålsenliga för att tillgodose arbetsmiljöverkets olika krav, du behöver kunskap kring företagets räkenskaper och kunna göra budgetberäkningar, prissättningstariffer, marknadsföring av dina tjänster, ha en beräkning på logistikhantering av rutkundernas kläder. Dessa insatser innebär ett investeringsbehov innan verksamheten kan börja få in några intäkter. Därutöver ska företagaren kunna ta ut en egen lön under tiden samt kunna förhålla sig till samtliga regelverk som är kopplade till en i detta fall väldigt reglerad verksamhet. För en etablering krävs därmed banklån och det är idag otroligt svårt för en småföretagare att få tillgång till kapital för denna typ av verksamhet.

Redan här inser vän av ordning att ska förhoppningen om ökad sysselsättning bli realiserad skulle utredningen även behöva ta fasta på de mekanismer som driver en person att våga starta sitt eget företag, men även vilka regler som måste förenklas för att nå detta. I Småföretagarnas riksförbund har vi i en analys konstaterat att antalet företagsamma i Sverige stadigt minskar på grund av de risker som många företag upplever att det innebär att gå från anställd till företagare. I dessa Corona tider blir det ännu mer tydligt att den grupp av företagare som avses i utredningen blir de som hamnar i väldigt svåra personligt ekonomiska kriser. Exempelvis finns det flertal exempel på att kvinnor med utländsk bakgrund som startar företag oftare får krav på sig att gå i personlig borgen för hyresavtal trots att de driver ett AB. Därmed innebär detta att de företagare som väljer att etablera en tvättinrättning riskerar att försätta sig i en rejäl skuldfälla när och om förutsättningarna för Rutreduktionen kan komma att ändras snabbt, vilket den har gjort vid ett flertal tillfällen genom åren.

Förbundet har gjort en beräkning kring om affärsidén att etablera ett tvätteri utifrån de prisangivelser som anges i utredningen har ekonomisk bärighet i liten skala och kan konstatera att lönsamheten är väldigt låg och att de som väljer att etablera sig inom en sådan bransch, med största sannolikhet kommer klassas som nödvändighetsföretagare, med

väldigt låga marginaler och därmed "tvingas till" att driva verksamheten med mycket liten buffert och stor risk.

Förslaget om att höja gränsen för avdragsrätt från 50 000 kr till 75 000 kr verkar inte vara så väl förankrad i verkligheten, eftersom endast 1,3 % av de som använt rutavdrag slagit i taket. Att gynna de mest välbärgade kanske inte är vad som behövs i tider med väldigt många småföretag som får gå från hus och hem.

Att ändringar av rutavdraget skulle medföra färre svartarbeten verkar inte ens utredningen tro på. Den ökade administrativa bördan, för i synnerhet de minsta företagen som utredningen också observerar, kommer sannolikt inte att öka mängden vita jobb. Förenklingar av regler hade varit att föredra om målsättningen verkligen varit att minska svartjobben. Farhågorna beskrivs av utredningen som *De föreslagna utvidgningarna av rutavdraget skulle kunna ha en positiv inverkan på svartarbete, dvs. leda till att det minskar.* (egen markering).

Att använda en höjd flygskatt för att finansiera ökade rutavdrag verkar märkligt. Det är nog mycket få svenskar som kan förstå hur flygskatt och städning hänger ihop. Infördes inte flygskatten av något miljöpolitiskt motiv? Dessutom är det fördelningspolitiskt vansinne att beskatta de som bor långt från huvudstaden med extra flygskatt för att de som bor huvudstadsnära ska få ytterligare skattesänkningar.

Utredningen hade kunnat dra slutsatser av både hur systemet fungerat i Sverige och våra grannländer för att kunna föreslå moderniseringar och anpassningar till verkligheten. För det flesta företagare gäller att det finns värden i att inte regler hela tiden ändras, eftersom det finns viktigare sysslor i ett företag att hålla reda på dessa ändringar. Exempel på ändringar man hade kunnat föreslå är att använda det danska systemet när det gäller att kunna utföra uppdrag åt närstående. Att som Sveriges system förbjuda varje hjälp till någon närstående ifall någon av dem är företagare är omodernt och visar på en tveksam attityd till företagare. I ett samhälle ska väl alla kunna hjälpa varandra, alltså även företagare?

Fördelning av arbetskostnad och andra kostnader är en besynnerlig skapelse, i synnerhet som det är Skatteverket som ska göra detta och inte företagaren. Det blir märkligt när statliga tjänstemän ska fatta beslut som blir avgörande för företaget utveckling, och där företagaren får ta ansvar genom t.ex. personlig borgen. När sedan samma tjänstemän ska bestämma vad som är skälig arbetskostnad har väl Skatteverket tagit över den fria lönesättningen, avtalsfriheten och arbetsmarknadens parter roller? Låt gärna var part hantera vad man gör bäst och låt skattmasen se till att statskassan får in skattepengar.

En ytterligare anpassning till verkligheten skulle kunna vara att förlänga tiden för när redovisning av rut-tjänster senast ska få ske. I nuläget gäller att redovisning får ske fram till sista januari, året efter redovisningen gäller. Januari månad innehåller alltmer byråkrati för svenska företag, varför det vore lämpligt att förlänga tidsfristen till i vart fall sista februari.

Förbundet anser att utredningen skulle haft ett större fokus på de rent affärsmässiga förutsättningarna att etablera företag inom de branscher som föreslås rut-utvidgas. Då hade

troligtvis utredningen kommit till andra slutsatser kring sysselsättningseffekter än vad som nu presenteras. I detta ärende har förbundsordföranden Peter Thörn beslutat och styrelseledamot Mattias Andersson varit föredragande.

Med vänlig hälsning

Peter Thörn

Förbundsordförande, Småföretagarnas Riksförbund